

آیه‌ها

نگاهی به آیات سؤال براگیند آت کریم

* «ولی» در آیه ولایت به چه معناست؟

* دادن انگشت در نماز با حضور قلب چه سازگاری ای ارد؟

محمد علی انصاری

مؤسسه فرهنگی بیان هدایت نور

آیه‌ها: نگاهی به آیات سؤال برانگیز قرآن کریم

(«ولی» در آیه ولایت به چه معناست؟ / دادن انگشت در نماز با حضور قلب چه ازگاری‌ای دارد؟)

محمدعلی انصاری

چاپ اول: (ج ۸): تابستان ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰ تومان

سرشناسه: انصاری، محمدعلی، ۱۳۴۳

عنوان و نام پدیدآور: نگاهی به آیات سؤال برانگیز قرآن کریم / محمدعلی انصاری
مندرجات: «ولی» در آیه ولایت به چه معناست؟ / دادن انگشت در نماز با حضور قلب چه سازگاری‌ای دارد؟

مشخصات نشر: مشهد، انتشارات آستان قدس هدایت، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۶۳ ص ۱۱ × ۱۷ س. م.

شابک دوره: ۹-۸-۹۹۷۸۴-۶۰۰-۹۷۸

شابک: ۹-۰-۹۹۷۲۸-۶۲۲-۹۷۸

یادداشت: کتابنامه

موضوع: ولایت / جنبه‌های قرآنی

وضعیت فهرست نویسی: فیا

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ آ ۸۳۴ الف / ۲۶۶ BP

رده‌بندی دیوبی: ۲۹۷/۷۷

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۹۷۸۶۰۴

چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید دستغیب، فرهاد ۲۴

تلفن: ۰۵۱-۳۸۹۰۴۵۰۰

فهرست

پیشگفتار	۷
آیات ﴿۵۵-۵۶﴾ سرّ مباحه انده	۱۱
۱. مفهوم حصر در آیه ولایت	۱۲
۲. واژه‌پژوهی «ولی» و تطبیق آن بر ابی ولایت	۱۴
۱.۲ کاربرد واژه ولایت به معنای تالی و سرپرستی	۱۷
۱.۱.۲. شواهد لغوی	۱۷
۲.۱.۲. شواهد قرآنی	۲۱
۳. مراتب ولایت در آیه شریفه	۲۴
۱.۳ ولایت خداوند	۲۴
۲.۳ ولایت رسول اکرم ﷺ	۲۶
۳.۳ ولایت امیر مؤمنان علی علیه السلام	۲۸
۴. شأن نزول آیه ولایت	۲۸

- ۳۲ ۵. نماز و زکات؛ ارکان ایمان
- ۳۴ ۶. معنای عبارت ﴿وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾
- ۳۵ ۷. جایگاه والای مسئله ولایت در اسلام
- ۳۷ ۸. پاسخ به شبهات آیه ولایت
- ۳۷ ۱۸. چرایی کاربرد صیغه جمع در آیه
- ۴۱ ۸. ثروت امام علی (علیه السلام)
- ۴۳ ۳۸. میلاد ساز با اعطای انگشتر
- ۴۵ ۴۸. نیامدن امام علی (علیه السلام) در آیه
- ۴۷ ۵۸. همزمانی ودیت امام علی (علیه السلام) با پیامبر (صلی الله علیه و آله)
- ۴۹ ۶۸. منافات انفاق در صلح با کشتن تبر از پا
- ۵۳ ۷۸. استناد حضرات معصومین (علیهم السلام) به آیه ولایت
- ۵۷ کتابنامه

پیشگفتار

پروردگار مهربان کلام سرمد را به گونه‌ای فرو فرستاده که برای عموم انسان‌ها قابل فهم است و در بیان مطالب آن از پیچیدگی و معماگونه بودن پرهیز شده است؛ اما از آنجایی که قرآن لایه‌ها و سطوح فهم متعددی دارد، برای رسیدن به حقایق فراتر از سطح نخستین آن، به دقت و تعمق فزون‌تری نیاز است و رسیدن به این درک و دریافت نیز ابزار لازم این کار را می‌طلبد.

از سویی، با عنایت به این نکته که ساختار و قالب آفرین‌ها و حقایق قرآن زیبایی‌ها و لطافت خاص خود را دارد، گاه درک و استنباط محتوای فراتر از آن، نیازمند انس فزون‌تر با ساختار زبان قرآن است تا مخاطب در برداشت از ژرفای زیبایی‌های کلام حق به

راه خطا نرود.

روشن است که آن درون‌مایه‌های عمیق و این لطائف ساختاری، چون باریک‌بینی لازم در آیات دریافت نخواهد شد. به همین خاطر، مجموعه آیه‌ها تلاشی است برای تبیین و شفاف‌سازی آیه‌هایی از قرآن که ممکن است در نگاه ساده و نگرش سطح اول، برانگیزانندهٔ سوالات و حتی ابهاماتی باشد؛ اما در نگاه بعدی و تأمل عمیق‌تر در لفظ و محتوا، این آیات پاسخ‌ها به در خواهد آمد و دریچه‌های فهم، نو به نو گشوده می‌شود.

البته در این راستا تلاش بر آن است که میزان بررسی و تأمل در این آیات، به حدی باشد که ناشی از درک عموم مخاطبان نزدیک شود، بلکه از ظرایف و لطایف کار نیز غفلت نشود.

امید است که این کوشش گامی فزون‌تر در راه تبیین حقایق وحی و تقریب دل‌ها به آستان مبارک کلام جانان باشد.

موضوع ولایت در قرآن کریم از اهمّ مباحث مطرح‌شده است؛ به گونه‌ای که برخی مفسران کلام وحی بر این باورند

که امامت مطرح شده در «آیه الامانة» از سورة مبارکه احزاب همین ولایت الهی است. در میان آیات شریفه قرآن آیه ۵۵ سورة مائده به «آیه الولاية» شهرت دارد که نشان دهنده پهنه استرداد ولایت الهی است.

در این آیه شریفه ظرایف و دقت‌هایی نهفته است که حاجت به غور و کنکاش جدی دارد؛ یعنی از واژگان «ولی» و «ولایت» که مشرک لفظی اند، اما معانی متعددی دارند گرفته تا سبک و سیاق آیه تریب به تأمل بسیار می‌طلبد. لذا متناسب بود تا در دفتری از مجموعه آثار به طایف این آیه پرداخته شود و شیوه استنباط مفهوم ولایت به معنای خاصی آن، که سرپرستی و تولی است و نیز مصادیق «ولی» در کتاب خداوند متعال و رسول گرامی اسلام ﷺ بیان شود تا از آن دریابیم که آیا مصداق سوم ولایت الهی حضرات معصومین علیهم السلام و پیشوایان دین هستند یا خیر.

در این دفتر کوشیده‌ایم تا به دقت و انصاف، این مبحث پردازیم، به این امید که بتواند راهنمای حق‌پویان گردد.

محمدعلی انصاری

مشهد مقدس

تابستان ۱۳۹۷